

Заштита на стрните жита од забрус (црн житарец)

Забрусот е еден од најопасните штетници на пченицата, јачменот и ржта. Неговата каламитетна појава предизвикува делимично или целосно пропаѓање на посевите на големи површини. Особено забрусот представува проблем во последно време затоа што, доаѓа до пореметување во плодоредот, бидејќи две или повеќе години на иста површина се сее жито. Развојот на една генерација на забрусот трае една година, а незначителен дел може и две години.

Појавата на имагото зависи од климатските услови, но тоа редовно се случува кон крајот на мај и почетокот на јуни. Во почетокот забрусот активен е ноќе, а потоа станува изразито фотофилен инсект. Днената активност на забрусот временски се совпаѓа со млечната и восочната на пченицата. Почетокот на периодот на миграција и времетраењето зависи во голема мерка од климатските фактори.

По завршената миграција имагото интензивно се храни со семе(зрна) од жита, а за исхрана користи и семе од различни видови на ливадски треви. Знае да го прегризи стеблото под кластот кој паѓа на земјата каде се храни. Прегризените стебла се знак за опасност од поголем напад ако на истата површина повторно се сеат житарици.

По завршената дополнителна исхрана забрусот се вкопува во почвата на длабочина од 8-38 см каде го минува летниот период на мирување. Во таа состојба останува 1,5-3

месеци се додека не стане способен за размножување. Поголемиот дел од популацијата полно созреваат во периодот на втората половина на август до крајот на септември. По оплодувањето, женките влегуваат во почвата каде на длабочина од 8-18 см поединечно полагаат јајца. Една женка просечно полага стотина јајца, а во некои случаи и повеќе од двесте.

Забрусот не полага јајца во сува почва затоа што во неа не може да се изврше ембрионалниот развој. За ембрионот нормално да се развива, во првата фаза јајцата апсорбираат значителна количина на влага од надворешната средина. За поинтензивна појава на забрусот му годи топол и дождлив крај на летото, топлата есен и зима.

Испилените ларви излегуваат на површината на земјата, и покрај никнатите растенија копаат вертикален ходник во кој остануваат се додека не го уништат никнатото растение.

Ларвите најчесто во текот на ноќта излегуваат на површина ги вовлекуваат и ги уништуваат лисјата. Се хранат со растителниот сок кој го цедат од листот. Од испиениот лист остануваат само изгужвани нерви. По уништувањето на едно растение, ларвите одат на друго и така одат со ред додека не го завршат развојот. Најголеми штети настануваат во текот на есента, а понекогаш и на крајот на зимата и почетокот на пролета. Ларвите во половината на мај преминат во кукли.

Сузбивањето на забрусот најекономично и наефикасно се врши со помош на агротехничките мерки во кои правилниот плодоред завзема најважно место. До колку на иста површина секоја година се менуваат житата со окопните култури, тогаш забрусот не претставува проблем.

Хемиските мерки се применуваат до колку стрните жита се одгледуваат во монокултура. Прскање на посевите се препорачува кога после никнењето се утврдат во просек 5-6 нападнати растенија на 1^2 . Против овој штетник можат да се користат дозволени инсектициди каде што во упатството за примена е пропишано дека можат да се користат за оваа намена, како што се: Pyrinex, Nurelle D и други.

М-р Цветан Јовановски